

ΦΩΝΤΑΣ ΛΑΔΗΣ

Μίκης Θεοδωράκης
Το χρονικό
μιας επανάστασης
1960-1967

Η Ιστορία της γενιάς του 1-1-4 και των «Λαμπράκηδων»

ΣΩΤΗΡΗΣ ΠΕΤΡΟΥΛΑΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΣ
ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

«Σάρκα από τη σάρκα μας...»

Αγαπητέ μου Φώντα,

Έγραψες το βιβλίο σου για μένα με ειλικρίνεια και με αγάπη. Στην εξιστόρηση των γεγονότων προσπάθησες να είσαι αντικειμενικός. Νομίζω ότι το πέτυχες. Η αφήγησή σου καλπάζει. Ο λόγος σου είναι μεστός. **Όμως ο τίτλος που διάλεξες είναι βιαστικός!** Ο τίτλος με προκάλεσε. Το βιβλίο με γοήτευσε. Γιατί ξανάζησα τη ζωή μας και ξανάνοιωσα σε όλη την ένταση τη δύναμή μας! **Πού πήγε λοιπόν αυτή η πελώρια, βαθειά και τρικυμισμένη θάλασσα;** Μπορούν οι άνεμοι να τη νικήσουν; Μπορεί να την υποτάξουν; Φυσούν, μουγκρίζουν, λυσομανούν τα πεντάγωνα και οι Παπαδόπουλοι. Όμως η θάλασσα διπλασιάζει την ορμή της. Τα κύμματα διπλασιάζουν το μπόϊ τους. Μόνο οι τυφλοί δε βλέπουν. Κι οι κουφοί δεν ακούν.

Εμείς, αγαπητέ μου Φώντα, βλέπαμε όταν ήταν γύρω μας το απόλυτο σκοτάδι κι ακούγαμε όταν γύρω μας βασίλευε ακόμη η σιωπή. Και τώρα που οι δικτάτορες μένουν απόλυτα μόνοι σαν λεπροί — τώρα που ο λαός βλέπει και τα νειάτα θέλουν, τώρα μέσα σ' αυτή τη μεγάλη γιορτή που είναι η ολόκληρη βούληση ενός ολόκληρου λαού — τώρα μας θέλεις κουρασμένους; Μας θέλεις νικημένους;

Σε θεωρώ, όπως κι όλους της γενιάς σου, σάρκα από τη

σάρκα μας. Γι' αυτό στο βάθος χαίρομαι όταν σας βλέπω να ανησυχείτε, να προβληματίζεστε, να οργίζεστε, ακόμα και να μας αρνείστε! Αυτό δε σημαίνει καθόλου ότι η δική μας η γενιά, γενιά της ΕΠΟΝ, που σ' αυτή τη στιγμή έχει φορτωθεί στους ώμους τη ΝΕΑ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ, δεν κάνει το χρέος της. Το χρέος όπως ξέρεις μετριέται με τη θυσία. Μετριέται, ίσως πιο πολύ με την ευθύνη. Μετριέται ακόμα με τον λογισμό και με την κρίση.

Σε νοιώθω πόσο πονάς. Πόσο πονά η γενιά σου. Γιατί πολύ πιο γρήγορα από μας – και με λιγότερες θυσίες – αγγίξατε τα μεγάλα οράματα. Ενώ η δύναμή τους καθώς ξεδιπλώθηκε, ελεύθερα και κυριαρχικά στις μεγάλες μέρες που ανιστορείς, σας πλησίασε ξαφνικά μόλις ένα βήμα από την πραγμάτωσή τους.

Και ξαφνικά έπεσε η μεγάλη Νύχτα. Ήρθε η Κατάσταση Πολιορκίας. Και τώρα πρέπει κάποιος να πληρώσει. Κάποιο σφάγιο πρέπει να θυσιαστεί στο βωμό της αχαλίνωτης οργής.

Πολύ σωστά το λες πως ό,τι κι αν κάνω τελικά γυρίζω από κει που ξεκίνησα. Ή μάλλον – προσθέτεις – δεν έφυγα ποτέ από κει που ξεκίνησα. Απ' την Αριστερά. Με ήθελες θαυματοποιό σε πράγματα πεζά, τιποτένια και εφήμερα. Εννοώ τις ουρανοκατέβατες λύσεις των μάγων. Ενώ εσύ, ευαίσθητο μόριο της γενιάς του Πέτρουλα έζησες και ένοιωσες ίσως πιο δυνατά από τους άλλους το αληθινό θαύμα – το υπέροχο, το υψηλό και το ακατάβλητο από το χρόνο – και άτρωτο από τα τανκς του Παττακού. Που είναι η ψυχή της Ρωμιοσύνης! Όπως τη σμιλέψαμε όλοι μαζί. Όλοι! Όλοι! Όλοι! Είναι η ψυχή μας! Που δε φοβάται τη σκλαβιά και την αλλοτρίωση. Ενώ κοίτα γύρω σου! Η κοινωνία της κατανάλωσης δημιουργεί τα αληθινά ερείπια του καιρού μας. Κοινωνία χωρίς ψυχή. Νεολαία χωρίς ψυχή.

Σκέφτομαι ότι τελικά εμείς οι Έλληνες μ̄πορεί να αποδειχθούμε τα λιγώτερο θύματα μιας παρανοϊκής εποχής (παρανοϊκής γιατί ο άνθρωπος μπροστά στο σκαλοπάτι της ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ που ο ίδιος ο νους ξάνοιξε μπροστά του κυριαρχήθηκε μονομιάς από τα πιο πρωτόγονα ένστικτα). «Τα λιγώτερο θύματα» γιατί έχουμε ακέραια την ψυχή μας! Γι' αυτό και πονάμε τόσο. Υποφέρουμε τόσο. Βιαζόμαστε τόσο. Αγανακτούμε τόσο.

Να σου πω πως τίποτα δεν άλλαξε; Δε θα με πιστέψεις! Όχι γιατί δε θέλεις (ξέρω πως θα ήθελες πάρα πολύ!). Αλλά γιατί δεν το μπορείς. Ποιος φταίει; Οπωσδήποτε εγώ. Οπωσδήποτε εμείς. Εμείς που φορτωνόμαστε αυτή τη στιγμή μια μεγάλη ευθύνη, της Αντίστασης. Γιατί η φωνή μας, γιατί η σκέψη μας και γιατί η πορεία που χαράζουμε θα 'πρεπε και θα πρέπει να φυτρώνει και να ανθίζει μέσα σε κάθε τίμιο νου. Και ψυχή. Ας μην το κρύβομε. Ένα κομμάτι από τη γενιά σου δε μας πιστεύει. Κι εγώ λέω ξανά. Φταίμε εμείς γι' αυτό.

Ο τίτλος σου με προκαλεί και με γοητεύει! Οραματίζομαι τις μεγάλες λαοθάλασσες μέσα στους ελεύθερους δρόμους της Ελεύθερης Ελλάδας!

Γνωρίζω ότι είμαι μαζί με τη γενιά μου ένα ζωντανό και ακέραιο κύτταρο μέσα στο πονεμένο κορμί του λαού μας. Και αυτό με φτάνει. Γεια.

Μίχης Θεοδωράκης
Παρίσι, Αύγουστος 1970